СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS - - SECTION I.

Рік LII. Ч. 176. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 9. вересня 1944. No. 176. New York and Jersey City, Saturday, September 9, 1944 Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

Дюї проти безробітної пайки, а за працю для вояків

Томас Е. Дюї, губернатор нюйорського стейту і кандидат на президента збоку Республиканської Партії, розпочав у четвер в місті Філядельфії свою виборчу кампанію в Конвеншен Гол в приявности 13,500 осіб, що витали його оваційно в часі, як його представляв пенсилвенійський губернатор Едвард Мартин, як і підчас промови. Дюї займався у своїй першій кандидатській промові головно критикою „Нового Розділу". Казав, що „Ню Діл" не розвязав проблеми безробіття в мирних часах і не зможе розвязати її по війні, коли зачнуть вертати до дому міліони вояків. Тому, казав Дюї, теперішна адміністрація хоче задержати вояків якнайдовше в армії й по війні, бо це дешевше, як платити їм безробітну пайку. Дюї заповів, що якщо він буде вибраний президентом, то його адміністрація буде вже мирна, бо війна до 20. січня скінчиться. Він задержить в такому разі в армії тільки тих, що самі захочуть залишитись, а для тих, що вернуть, будуть „джаби" замісць безробітної пайки. Та праця, казав Дюї, буде знайдена дл[illegible] шляхом давної американсь[illegible]ції, що визнає свободу підприємств та ощадність. Дюї [illegible]тикував реґіментацію „Ню Діл[illegible] його економічну фільософію, що, як він казав, є оперта на дефитизмі і зневірі в творчу силу американського народу. Тому, казав він, „Ню Діл" не зможе знайти по війні праці воякам, як не міг розвязати проблеми безробіття впродовж 11 років. А в Америці, казав він, є повно праці для кожного без усякої дискримінації.

АЛІЯНТИ ЗАТІСНЯЮТЬ ПЕРСТЕНЬ ДОВКОЛА НІМЕЧЧИНИ

Американська Перша Армія звільнила від німців Седан, французьку приграничну твердиню, Британійська Друга Армія дійшла до Каналу Альберта в Бельгії, а Американська Третя Армія закинула нове примостя за рікою Мозелею та розвинула фронт на [illegible]ль широкий. У цей спосіб ці війська почали творити лук довкола німецької границі.

Французькі й американські війська далі замикали околицю Бельфорту, через котру німецькі війська з південної Франції пробують вирватися зо западні. Вже були донесення, що аліянтські війська в північній і південній Франції получилися.

„РУССКА АВАНТУРИСТКА".

Такою називають графиню М. Чернишову-Безобразову, що була в Парижі в часі нацистівської окупації одною з трійки, що зорганізувала французьке Ґестапо. Її тепер арештували члени французької підпольної акції й вона буде поставлена під суд. Чернишова - Безобразова була тому яких десять років бідною іміґранткою, але що була красавицею, то дісталася до фільми і вийшла заміж за актора Анрі Ґара. В 1940 році виїхала з ним до Бразилії, де в неї влюбився міліонер. Вона намовила чоловіка, щоб вертати до Франції. Та як всіли на корабель, що мав відплисти до Марсилії, вона в останній мінуті втікла потаємно з корабля. Чоловік поїхав сам до Франції, де взяв з нею розвід. Графиня жила далі в Бразилії розкішно за гроші міліонера, з чого вийшов скандал, так, що її відправлено кораблем назад до Франції. Як та, що звикла до розкішного життя, відразу зорієнтувалась, що тільки одно Ґестапо може дати їй на таке життя нові засоби. Так вона і стала нацистівською агенткою „козмополітичного покрою". Новое Русское Слово, що це передає, ще додає, що таких „русских", що пішли на службу німцям, є більше, та що їх прізвища будуть незабаром проголошені.

АЛІЯНТСЬКІ ВІДДІЛИ ПОЛУЧИЛИСЯ З ПАРТИЗАНАМИ ТІТА.

Німецьке радіо донесло, що червона армія не тільки ввійшла до Югославії й Болгарії, але й доперла до Греції та станула на границі Туреччини. В Югославії російські війська зіткнулися вже з югославськими партизанами маршала Тіта.

Рівночасно інші аліянтські війська вдерлися з Адрійського моря в Югославію зо заходу та собі получилися з військами Тіта, аби в цей спосіб відрізати німецьким військам на Балкані відворот до Німеччини.

БОЛГАРІЯ ЗРИВАЄ З НІМЕЧЧИНОЮ.

Болгарський уряд виповів війну Німеччині.

Зогляду на те, що пару днів тому Болгарії виповів війну Совєтський Союз, Болгарія є нині першою країною, що має війну з обома воюючими сторонами. В такому положенню найшлася вона через свої маневри, якими вона пробувала вийти з війни по німецькім боці, а рівночасно врятувати для себе території, які вона добула завдяки німецькому союзови.

НІМЦІ НА БАЛКАНІ ПОЧИНАЮТЬ ЗДАВАТИСЯ.

Німецька залога грецького міста Пітіон, що лежить у трикутнику між Туреччиною й Болгарією, перейшла до Туреччини й піддалася туркам. Залога мала 68 офіцирів і 300 вояків. Їм забрали зброю й інтернували.

ПОМІЧ ПОЛЬЩІ, СОВЕТИ І ПРЕЗ. РУЗВЕЛТ.

Ф. Светлік, президент Ради Американської Полонії, подає, що американські поляки вже готові до висилки матеріяльної допомоги полякам на звільнених від націстів землях. Хочуть висилати харчі, одіж, ліки, а навіть польські книжки. Ось тому Светлік звернувся від імені Ради Полонії з листом до президента Рузвелта, щоби президент вплинув на Совети, щоб вони дозволили Раді висилати допомогу на ті польські землі, що є під совєтською контролею. В тій самій справі звернулася Рада теж і до Американського Червоного Хреста, до Юнайтед Нейшенс Ріліф Адміністрейшен, до Нешенел Вор Фонд і до Президентс Вор Ріліф Контрол. Буджет Ради виносить того року $2,710,000. Теж видано спеціяльну відозву до всіх польських організацій і громад, щоб збирати одіж та обуву, які будуть вислані до Польщі, як тільки закінчиться війна.

АРГЕНТИНА ГНІЗДОМ ФАШИЗМУ, КАЖЕ ГОЛ.

Кордел Гол, секретар стейту, заявив підчас пресової конференції, що Аргентина є головним осідком фашистівського руху в Західній Гемісфері. Гол сказав це в звязку з заявою бразилійського уряду, якою він далі відмовляється визнати теперішній бразилійський уряд.

ПЕРЕМОЖЕ „РУССКИЙ", А НЕ „СОВЕТСЬКИЙ"!

„Свет" пише, що кожний „русский" чоловік не може вийти з дива, що в Советській Росії, а теж і заграницею, називають „російський" нарід і „російську культуру" — советськими. Там, пише „Свет", де давніше було „русский" чи „російський", тепер „советський", бо пишуть „советська батьківщина", „советські герої", „советська музика". Революції були і в Франції, Англії, чи в Америці, пише „Свет", але ті краї остали і по революціях щодо назви тими, що були, а тільки одиноке „російське государство" перемінилось на Союз Соціялістичних Республик, з чого виходилоб, що „Росія" уже пропала. Отже, радить „Свет", як уже хочеться перемінювати назву Росії, щоб відрізнити її від царської, то треба дати їй назву „Російський Союз Советських Республик" і нинішна „советська культура", пишеться далі, є тільки „продовженням дореволюційної русскої культури". Тому, думає автор, все те скоро щезне і поверне назад тільки одна назва — „русска".

НІМЕЧЧИНА КЛИЧЕ ДО ВОЄННОЇ СЛУЖБИ МОЛОДЬ.

Д-р Ґебельс, нацистівський міністер пропаґанди, візвав радіом німецьку шкільну молодь до воєнної служби, бо мовляв нині „треба воювати за своє життя". Він закликав вояків не дати Аліянтам виграти війни цеї осени.

ПАМЯТНИК ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ В ЛЮБЛИНІ.

„Нови Сьвят" пише, що в місті Люблині, до якого самі Совети не зголошують претенсії, поставлено тепер „блискавичним способом" памятник совєтській червоній армії. Часопис подає, що не має нічого проти такого памятника, ні проти червоної армії, а тільки дивується, що за причина, що в польському місті, в кілька тижнів по його звільненню зпід німців, як тільки прибув до нього повсталий у Москві Польський Комітет Національного Визволення, зараз збудовано з поспіхом цей памятник і відслонено з парадою. Чому цей поспіх, питає часопис, коли наприклад, в Франції ніхто навіть не думає, щоб у такій хвилині, коли ще іде боротьба з ворогом, ставити в Шербурґу, чи де там, памятник американським воякам, що полягли за визволення Франції. А які памятники певно там поставлять, як прийде на це пора, пише часопис, додаючи, що в Люблині хтось так поспішився, бо хотів дуже приподобатись Сталінови...

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ЯК БУДЕ ЦИМ РАЗОМ

Від кількох днів курсуючі поголоски про здачу Німеччини, хоча заперечені офіціяльно головною командою аліянтських експедиційних сил, усе таки не позбавлені реальних основ. Хоча до закінчення війни проти Німеччини може ще бути далеко, всеж таки розмірно до цього вже не так далеко, коли в Вашингтоні нараджується президент зо своїм кабінетом про окупацію Райху, а в Лондоні подають ґазетярам заяви представники британійського уряду про рішення, принятї Аліянтами в тій справі. Видно, що в столицях великих потуг світу цю справу вже добре розглядали, як справу, яка вимагає конкретної, практичної уваги.

Представники британійського уряду заперечили американським ґазетярам чутку, що завішення зброї вже підписане, але подали, як до такого завішення має тепер прийти. Наперед німецька начальна команда має подати предложення здачі Аліянтам. Передача такого предложення має піти на руки начальника всіх аліянтських військ на европейському воєнному театрі, себто ґенералови Айзенгаверови. Аби німецька здача могла бути принята, вона мусить виповнити певні умови: це має бути безумовна здача. Щоби в цьому взгляді не було ніяких сумнівів, то в цій здачі німецькі ґенерали мають підписати документ, яким вони дають аліянтським військам вільну руку щодо ворожих збройних сил, харчів, транспорту, щодо економічних і фінансових знадоб, щодо промислових і політичних справ. Доперва як аліянтська команда дістане такий документ, себто як вона буде певна, що вона перебере в свої руки Німеччину, буде вона могти видати своїм військам приказ перервати дальші воєнні кроки, коротким сигналом: „Перестань стріляти!"

Хто тямить закінчення минулої війни, той певно буде поражений основною різницею між двома здачами. Він міг би спитатися здивований, , пощо домагатися від Німеччини такої далеко йдучої здачі. Невжеж не вистарчила би коротка здача з першої світової війни? Яку ціль має ця довжезна формула, що нагадує подробиці передачі права власности за англійським правом?

Британійські урядники, що подали цю вістку, додали до неї, що на таку формулу здачі зговдилися між собою Обєднані Держави, та що вона відноситься однаково як до західного, так до східного фронту. І додали, яку ціль має ця формальність здачі. Хочуть саме Аліянти вбити німцям у голову, що вони війну програли, що їх перемогли на полі бою. Це здавалосяб бути зовсім зайвою вимогою, але хто знає історію націзму, той тямить добре, як власне брак такої здачі й окупації Німеччини Аліянтами використали націсти для поширення брехні, що мовляв німецької збройної сили Аліянти властиво на полі бою не зломали, що заломали її властиво внутрішні вороги Німеччини. Аби не дати майбутньому новому націзмови, чи якому іншому черговому подібному божевіллю, виринути й захопити щераз німецький народ, Аліянти завзялися вбити німцям у голову факт воєнної прогри такими непохибними способами, щоби навіть німець це затямив і своїм дітям і внукам переказав.

ІНСТРУКЦІЯ, ЯК МАСОВО ВИСЕЛЮВАТИ

Заходами Литовсько - Американського Інформаційного Центру, що істнує в Ню Йорку, появилася англійською мовою „Відозва до американських співгорожан у справі балтійських держав від Обєднаних Орґанізацій Американців Литовського, Латвійського та Естонського Походження". Видано цей поклик, як пишеться, з нагоди, що Литва, Естонія та Латвія звільняються з націстівської окупації, а на землі тих републик зачинають вступати совєтські війська.

У відозві підкреслюється страх за те, що хоч ті републики далі визнані як самостійні Злученими Державами Америки та іншими демократіями, то Совєти вважають їх частиною Совєтського Союзу. Теж видруковано заяви урядів демократичних потуг в справі незалежности балтійських держав, а далі заяви підпольних організацій тих держав, з яких виходить, що вони є за самостійність тих републик.

Усе те речі відомі тим, хто тими справами цікавиться. Зате новістю є переклади дуже секретних совєтських інструкцій, виданих Народним Комісаріятом Внутрішних Діл (НКВД), себто тою установою, що заступає давне Чека. В першій з тих інструкцій є якнайточніше подано, кого треба в Литві зараховувати до „проти-совєтського елементу". Є тут вичислені різні звання, гуртки і партії, словом усе, що не є комуністичне. До тих „елементів" зараховано, між іншим, і членів армії Петлюри, бувших працівників в Червоному Хресті, як і тих, що вдержували з заграницею звязки торговельні, есперантські, чи філятелістичні, а далі священиків, власників, готелів, ресторанів, склепів, і т. д. Це щось таке, що взагалі не знати, кого крім партійних комуністів не втягнено у тайнім приказі під рубрику „проти-совєтських елементів", що обняті не тільки соціяльним становищем людини і її політичною партійною приналежністю, але й тим, що хтось є „національний шовініст", чи визнає такі релігійні, моральні чи політичні засади, що є противні совєтському світоглядови. Подано теж як мають виглядати „денні звіти", які треба доносити до Чека. У них є вичислені всі можливі організації й товариства — литовські, російські, білоруські, польські та жидівські. Та цікаве особливо те, що навіть у тих приказах для Литви, є зазначені теж і „українські контрреволюціонери", про яких треба доносити, а до яких враховано усіх членів О. У. Н. (Орґанізації Українських Націоналістів) а навіть і усіх членів УНДО.

Очевидно, що тих усіх списів треба для Чека, щоб ті „елементи" зараз поліквідувати. У цій брошурі подано теж переклад з російської мови на англійську і тайні інструкції щодо одного способу такої ліквідації. Подається, як такі „проти-совєтські елементи масово виселювати з сіл і міст Литви, Естонії та Латвії. Точно подано, коли треба чекістам входити до хат тих, що мають бути виселені: несподівано й досвіта. Як переводити трус і як забирати разом фамілії, а потім відлучати на залізничій стації голову родини від решти. Як бути готовим на збройний спротив, чи як відставляти до Чека тих, що опираються іншим способом. А при тому: як робити, щоб усе те відбулось тихо, без гомону, а несподівано, щоб тим оминати збіговиськ, заворушень і конфліктів з населенням.

З ТЕАТРУ

Старанням Радіо Програми „Сурма" буде поставлена українська комічна оперетка п. н. „Сватання на Гончарівці" на три дії, Григорія Квітки, в неділю, 17-го вересня 1944, в годині 6. ввечір, у Вебстер Галі.

В штуці візьмуть участь найкращі співучі та драматичні сили міста Ню Йорку.

Режисер Михайло Скоробогач. (ог.)

„ГОЛД ДЛЯ ЛЬВОВА І ВИЛЬНА".

Під таким наголовком Польська Аґенція Телеграфічна подає, що варшавська радіостанція „Блискавиця" вислала такий апель:

„Громадяни Вильна і Львова! Ми думаємо про вас! Не зважаючи на важкі втрати, що їх поніс польський нарід, ваші взнеслі дві твердині свободи на Сході остануть живим лучником з цілою Польською Річпосполитою".